

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmisi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrť leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrť leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanja na dom računa se po 10 kr. za meec, po 30 kr. za četrť leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poštnina znaša.
Za oznanila plačuje se od četrťstopne petič-vrstne po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.
Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrnjega praznika izide prihodnji list v petek 10. junija 1887.

Iz Rusije.

16. maja st. st. [Izv. dop.]

Objavljen je ukaz senatu, ki ima veliko politično in gospodarsko važnost, namreč ukaz, ki določa, da inozemci ne smejo kupovati posestev niti je v zakup jemati v nekaterih zapadnih gubernijah. — V desetih gubernijah nekdanjega kraljestva Poljskega in v gubernijah: besarabske, vilenske, videnske, volinske, grodnenske, kijevske, kovenske, kurlandske, liflandske, minske in podolske inostrani podložni ne morejo pridobivati, razen v pristaniščih in mestnih poseljenjih, nepremakljivega imetka in pravice vladanja in eksploatacije oddeljene od vlastnine v občé, a posebe pravice, izhajajoče iz najemnske ali zakupne pogodbe. Z drugo besedo inostranci ne morejo, ni kupovati v teh gubernijah, ni v najem jemati nedvižnega imetka, to je zemljo, fabrike itd. V gubernijah kraljestva Poljskega inostranci tudi upravljati ne mogó imenij, niti nedvižnega imetka sploh. Pač pa imajo pravico najemati stanovanja v hišah, ali cele hiše, naj si bode v mestih ali na deželi. Inostranci smejo zadolžiti svoj nedvižni imetek, no za dolg prodati ali vzeti pri prodaji za dolg, ne-majo pravice. Nasledovanje po zakonu v preme-
„nizhodečeje“ črti in mej soprogi dopušta se samo takrat, ako se je naslednik naturalizoval v Rusiji do objavljenja tega ukaza. V vseh ostalih slučajih, kakor tudi v slučajih nasledovanja po oporoki, primoran je inostranec v teku treh let prodati nedvižni imetek ruskemu podložnemu, sicer določi se kuratela in imetek se proda z „javnega trga“ (licitando), in skupilo izroči se nasledniku. Dogovori na določen rok (termin) ne mogó se ni obnoviti, ni nadaljevati. Sila tega ukaza razprostira se tudi na društva in na trgovce in obrtne zadruge.

Ta ukaz je strašen udar Nemcem in inozemcem, ki z lahko razumljivim namenom, kupujó in jemljó v najem obširne zemlje pogorelih poljskih žlahčičev in zidajo tovarne na zapadni ruskeji meji. V jednom svojih dopisov poročal sem vam o brezštevilnih mlinih, ki so jih sezidali inozemci v kraljestvu Poljskem, da bi v slučajih boja, preskrbovali vojsko svoje domovine in dajali potrebne kašipote itd. V drugih slučajih najemali so imenja na jako dolg rok, na 15, 20, celo 30 let!

Zdaj je vsemu temu konec in ni čuda, da je ta ukaz strašno oplašil Poljake, ki sede v poljskem klubu na Dunaji, kajti mnogi iz poslancev in sploh iz poljskih obitelji imajo bogate sorodnike v Rusiji, katerih bogatstva jim ni mogoče zdaj več podedovati, ako ne preidejo v podložnost Rusije. Razni Potocki, Zamojski, Sapiehi in dr. imajo ogromne zemlje v bivšjej njih „ojczyzni“ v rečenih gubernijah. Vrta in parki grofa A. Potockega v Umani, kijevske gubernije, slavijo se po vsej Rusiji. Njegov dedič moral bode zemljo prodati, ali pa ustopiti v podložnost Rusije in njega sinovi bodo služili ruskemu carju. Ta okoliščina seveda je strašno neprijetna. Z Dunaja brzojavljajo, da se je poljski klub obrnil h grofu Taaffeju za svet, ali bi ne bilo dobro poprositi grofa Kalnokyja, da bi se umešal in protestoval proti carskemu ukazu? Toda iz te moke ne bode kruha! Kalnoky, glejte no, naj protestuje proti ukazu carja, ki njemu ni nič mari! Avstrija naj bi se umešavala v Rusije notranje zadeve! Kaj ko bi

ruska vlada začela obratno, „vice versa?“ Sploh, ukaz je res strašen udar, no popolnem zaslužen; ima samo jeden nedostatek, namreč, da ga je vlada izdala še le zdaj, dočim se je potreba čutila že zdavnaj.

Čez malo časa pričakuje se ukaz, da se imajo zanaprej vsi erarični parobrodi izdelovati v Rusiji, a ne za mejo.

Kraljica srbska bila je vsprejeta v Rusiji, kakor se spodobi vsprejeti rusko domoljubko. Odesa, oficijalna in privatna, delala ji je vse mogoče ovacije. Obiskala je, mej drugim tudi „institut slavljan-skih devic“, kateri je utemeljilo in vzdržuje „Slavj. blagotv. Obščestvo“ in kjer se uče device skoro vseh slavjanskih narodov, in ki stoji pod pokroviteljstvom carice same. Visoka gostja govorila je po ruski z vsemi gojenkami, s Srbkami pa po srbski. Uznavši, da je v zavodu i devica Jakšić iz Belegagrada, katere sestra je v Belemgradu stipendijata kraljice, obrnila se je k njej z besedami: „Dva dni predno sem odpotovala iz Belegagrada, videla sem Vašo sestro in moram vam reči, da je popolnem zdrava. Jaz povečem, da bi jej povedali, da sem Vas videla in da jo Vi pozdravljate.“ Pred odhodom iz instituta poljubila je kraljica vsako pitomico posebe in uznavši, da se zavod vzdržuje na sredstva „Slav. blag. Obšč.“, podarila je na njega potrebe 1000 frankov.

Iz Odesse v Jalto odpeljala se je kraljica na carskem parobrodu „Elborus“ — Sin kraljice Natalije, Aleksander bo v avgustu star 11 let; on je precej visoke rasti in krepek deček; podoben je čisto svojej materi, ki je ženska blesteče lepote; on se odgoja po srbski in govori gladko svoj jezik, iz česar je vidno, da vselej govori po srbski. Iz razgovorov s princem prepričal se je bivši učitelj kraljice Natalije, da je srbski prestolonaslednik jako sposoben, umen in razvit, odgojen pa zelo prosto, to je, ne kakor po navadi odgojajo take otroke. Daj Bog, da bi on vzrastle srbskim domoljubom, da bi razumel in čustvoval, da blaginje Srbije ni iskati ni v sladkih besedah in šumečem zlatu pohlepnih sosedov, ni v bulvarnej Pariškej civilizaciji, ki je njega otca stvorila slepim otrodom in rokah vragov Srbstva in svobode slovanskih plemen sploh. Krutorogov.

Govor poslanca Mihe Vošnjaka

v državnem zboru dne 20. maja 1887.

Visoka zbornica! Ne le zaradi parlamentarične navade, ampak temveč zategadelj, ker imam v tem slučajih res izvajanjem predgovornika nekaj dodati, nekako popolniti ja, usojam se nazaj poseči na nja.

Opazke gospoda poslanca Stadloberja o uvažnji živine iz Rumunije, moram razpravljati ne le kot zastopnik okraja kmetskih občin, za katere je cena goveje živine velike važnosti, ampak tudi s stališča Avstrije kot agrikulturne države. Tudi jaz si dovoljujem prositi vlado, da naj obrača posebno pozornost, sedaj, ko se ima definitivno skleniti pogodba z Rumunijo, na to, da ugodno uravna uvoz živine iz Rumunije, mislim, da po izjavah, katere smo ravnokar čuli iz ust Njega ekscelece gospoda trgovskega ministra, nam ni treba skrbti v tem oziru in smemo pričakovati, da se bode to vprašanje tako rešilo, da bode v prvej vrsti v korist skupnej državi, tedaj tudi v korist kmetovalcem avstrijskim.

Razpravljanja gospoda poslanca viteza Stalitzza, zastopnika Tržaške trgovske zbornice, bila so v prvej vrsti povod, da sem nazaj posegel na go-

vore častitih gospodov poslancev, ki so govorili pred menoj.

Priznati moram, da je ta gospod poslanec svojo nalogo dobro rešil, kar se tiče oratoričnega uspeha. Kar se pa tiče stvari, katero razpravljamo, pred vsem, kako bi mogle cvesti naše trgovske zveze z inozemstvom in trgovina sploh, o tem ni povedal nobene nove misli in reči moram, da sem v tem oziru pri začetku njegovega govora udajal se iluziji, katere uspeh nikakor ni opravičil. Pričakoval sem, da bode zastopnik Tržaške trgovske zbornice dal nekak navod, po katerem se ima ravnati avstrijska trgovska politika, da tako imenovana indijska konkurenca ne bode napravljala še večje škode, nego jo že napravlja.

Res je, da nam Rusija s svojo konkurenco jako veliko škoduje. Res je, da bode Sueški prekop, že sam na sebi kakor trgovska cesta, velike važnosti, kar se tiče naših trgovskih zvez z vzhodom. Toda, kar se tiče glavne stvari, katero je gospod v. Stalitz poudarjal, da tri plemena, romansko, germansko in slovansko, konkurirajo drugo z drugim, nesem mogel pojmiti, kako je on prav za prav mislil.

Govoril je o tem, da ima romansko pleme velik upliv na trgovino v orijentu. Tudi kar je rekel o slovanskem plemenu, je z ozirom na Rusijo popolnem prav. Nadalje je govoril o germanskem plemenu in brž za tem o „nemškej državi“. Vprašam Vas, gospoda moja, kje so avstrijski interesi. V prvej vrsti smo vender le Avstrijci, ne pa Germani, ne Slovani, ne Latinci. Baš varstvo „avstrijskih“ trgovskih koristij sem v njegovem govoru popolnem pogrešal! Govoril je, da je nemškej državi ležeče na tem, da obstanejo trgovske zveze v orijent skozi Trst. To je prav lepo, toda prva skrb nas Avstrijcev mora biti, da povemo in razložimo, kako da bi se avstrijski trgovini skozi Tržaško pristanišče zagotovil dobiček, ki bi bil primeren ogromnim denarnim žrtvam, katere je že imelo avstrijsko cesarstvo za Trst in jih bode še imelo vsled obstoječih zakonov.

Reči moram, da me izvajanja tega gospoda predgovornika neso zadovoljila. Če pa je koncem rekel: Sedanje razmere v Trstu morajo ostati take, kakršne so — in to je bila kardinalna točka njegovega govora — tedaj vprašam: Kaj je hotel s tem povedati? Morda, da se ne sme odpraviti svobodno pristanišče v Trstu? To je vender za Trst jedno najvažnejših vprašanj, ki se mora v kratkem rešiti, ali je pa morda hotel reči, da naj politične razmere v Trstu ostanejo take, kakor so? Da je poslednje mislil, sklepam iz tega, da je posebno poudarjal neke razmere z ozirom na trgovske odnošaje z orijentom. Kar se tiče sedanjih razmer v Trstu, mislim, da je večina gospodov poslancev z menoj jednih mislij, da ne smejo ostati take, kakršne so (Tako je! na desnici), ampak se morajo korenito premeniti.

Jaz nečem se dosti baviti z izrazom „Irredenta“, kateri je gospod poslanec goriškega veleposestva na desno in levo zavijal. Zdelo se mi je tedaj, kakor bi sam ne bil gotov, kar se tiče njegovih narodnih nazorov. V seji 13. t. m. rekel je doslovno:

„Govorilo se je o Irredenti in irredentskej propagandi kar brez ovinkov splošno. Pravile so se nam take . . . ljubeznjivosti.“

Jaz pa mislim, če govorimo o Irredenti, da ne mislimo gospodov, ki sede tukaj v zbornici, pa tudi ne mislimo domačih Avstrijcev, ampak one elemente ki se priseljujejo iz Italije v Trst, kateri prihajajo,

